

Betegh Miklós kormánybiztos választávirata a nagyszebeni katonai parancsnokságnak¹

Ref. Zsinati Levéltár, Tisza-iratok 4:16/39

(Gépelváltás)

Számjeles távirat
45 szám
Katonai parancsnokság

Nagyszeben.

15/122 számú sürgönyére értesítem, hogy egy esetleges román betörés esetén nem csak a lakosság felkelésétől kell a legkomolyabban tartani, de magának a hadseregnek román ajkú tisztjei és katonái is, hacsak megtehetik, ellenünk fognak fordulni. A lakosságban, különösen ennek intelligenciájában nagyon is él egy nagy Románia iránt való vágy, s ha a betörés megtörténne, minden román kivétel nélkül ennek az eszmének szolgálatába állana. Szervezetük meg van, mely bár konkrét formában nem ismeretes, de kihatásait nagyon gyakran láttuk és látjuk mindennap. Kivétel nélkül minden román intelligens ember bele van a szervezetbe vonva.

Épp ezért, egy esetleges betörés esetén csak kizárólag magyar avagy német csapatokban lehetne megbízni. Ha ezek hazai csapatainktól nem telnének ki, Németország haderejére kellene csapatcserével appellálni. A lakosság intelligens eleme az első komoly percben őrizet alá volna veendő.

Ma azonban a lakosság között egyelőre semmi nyugtalanság nem észlelhető.

Betegh kormánybiztos.

B

1915 jan. 6

A nagyszebeni katonai parancsnokság jelentése a cs. és kir. hadseregfőparancsnokságnak az erdélyi románság magatartásáról

ME 1915–XII.res.–19

(Fordítás német nyelvű gépirat másolatáról)¹

Eln. 15/86. sz.
Nagyszeben, 1915. január 6.

Zártan.
Bizalmas.

A Hadseregfőparancsnokság 1914. december 30-i 5818 Op. sz. [leiratára] a következőket jelentjük:

I.) Bizonyos, hogy a határon inneni és túli románok között most, amennyire a megszigorított útlevelekényszer engedi, van forgalom. Azonkívül bizonyára van titkos érintkezés különösen az intelligens körök közt; erre vonatkozóan azonban a m. kir. kormány rendelkezése szerint nem kell nagyon erélyesen eljárni, hacsak elő nem fordul nagyobb kihágás, amelyet eddig nem állapítottunk meg. (A határrendőrség adatai.)

Ezt az érintkezést csak teljes határozással lehetne megakadályozni.

¹ Rágépelve: M. kir. Miniszterelnökség — Ér. 1915. I/7. 98/res. — Alul Tisza s. k. rájegyzése: „Betegh Miklós erdélyi románokról Katonai parancsnoksággal és erre vonatkozó levelezés”.

¹ Förléírva: „Másolat: az 1915. évi 871/el. I.H.M. számhoz. Cs. és k. Katonai Parancsnokság Nagyszebenben. — A hangulat Erdélyben.”